

HAREMSLIVET I KONSTANTINOPEL I BERÄTTELSE AV ELSA LINDBERG-DOVLETTE

Helena Bodin
Stockholms universitet
helena.bodin@littvet.su.se

Abstract

The Swedish author Elsa Lindberg-Dovlette (1876-1944) wrote three books which narrate life in the Ottoman harems of Constantinople from the perspective of female insiders: one was a collection of short stories, *Kvinnor från minareternas stad* (1908) (Women from the City of Minarets) and two others were novels, *Främling* (1924 and 1929) (Stranger) and *Bakom stängda haremsdörrar* (1931) (Behind the Closed Doors of the Harem). The present contribution aims to investigate and discuss the different positions that Lindberg-Dovlette takes on harem life, both in her novels and in her own life, as depicted in contemporary feature contributions, interviews and letters. In 1902, she married the Persian prince and diplomat, Mirza Riza Khan Arfa (Arfa-al-Dawla), and lived in his harem for many years – first in Constantinople and then in Monte Carlo – as his sole wife, together with their children. Her two married surnames – one her Swedish maiden name and one alluding to her husband's Persian name – give her a hyphenated identity associated with both the Western and Oriental cultures. Her stories offer a strong critique of the norms of harem life. The strength of her argument, however, does not lie primarily in the discussions and reflections that are explicitly articulated by the female characters, but rather in the aesthetic world as a whole (Hayot, 2012), which is constructed on the basis of limited and distorted views, and depends on both seclusion and accessibility (Bodin, 2018). By bringing together the lives and fates of both Turkish and Swedish women in the space of the harem, the author crosses the conventional boundaries between the Orient and the West – in the aesthetic world of her harem stories as well as in her own life.

Nyckelord

Harem, bindestrecksidentitet, orientalism i litteraturen, Konstantinopel, estetisk värld, slöja, svenska kvinnliga författare, feminism, Einar Nerman

"Att se ut på världen genom en tät svart slöja, det är som att se på allt genom tårar." (Lindberg-Dovlette, 1929, 127) Den här liknelsen återkommer flera gånger i den svenska författaren Elsa Lindberg-Dovlettes berättelser om kvinnor i harem i Konstantinopel. De återfinns i tre böcker, novellsamlingen *Kvinnor från minareternas stad* (1908) samt romanerna *Främling* (1924; 1929) och *Bakom stängda haremsdörrar* (1931). Samtliga utspelas under 1900-talets första år, då den siste sultanen Abdülhamid II ännu var vid makten i Osmanska riket. Novellsamlingen var därför samtidsaktuell då den publicerades 1908, men när de två romanerna kom ut var det redan mellankrigstid. Mustafa Kemal, senare känd som landsfadern Atatürk, hade vid det laget tagit över makten och det turkiska samhället omvandlades till en sekulär stat. Slöja förbjöds,

Tijdschrift voor Skandinavistiek 36(2), 2018/19

Except where otherwise indicated, the content of this article is licensed and distributed under the terms of the Creative Commons Attribution 3.0 License, which permits unrestricted use, distribution, and reproduction in any medium, provided the original work is properly cited.

haremen upplöstes och arbetsmarknaden öppnades för turkiska kvinnor. Också i Sverige hade samhällsutvecklingen gått vidare, och kvinnorna hade nu fått rösträtt. De två romanerna kommer därför på ett annat sätt än novellerna att berätta i retrospektiv om en förgången tid och värld.

En bindestrecksidetit

Elsa Lindberg (1876-1944) växte upp i Stockholm men var av finlandssvensk släkt. 1902 gifte hon sig med en persisk prins och diplomat, Mirza Riza Khan Arfa-ud-Dovleh (1846-1937), känd bland annat från fredskonferensen i Haag 1899 och som författare under namnet Daneš. Under flera år levde hon som enda hustru i makens harem i Konstantinopel, vilket ger hennes haremsskildringar en viss självbiografisk bakgrund. *Harem* är som bekant vad utrymmen som upplåts enbart för kvinnor kallas, även på tåg eller båt – det är inte nödvändigtvis en form av månggifte som avses. I det här fallet hade prinsen emellertid haft en tidigare hustru, som han separerat från. Med henne hade han även en son, Hassan Arfa (1895-1984), som han hade fortsatta omsorger om, enligt vad sonen berättar i sina memoarer. Det ska ha dröjt flera år innan han fick veta att fadern gift om sig och att han fått halvsyskon (Arfa, 1965, 21). 1910 flyttade Elsa Lindberg-Dovlette tillsammans med maken och deras två gemensamma barn från Konstantinopel till en nybyggd palatsvilla i orientalistisk stil i Monte Carlo, *Villa Danesh* (ibland *Danichgah*), där haremlivets begränsningar dock fortfarande gällde för henne.

Sitt nya efternamn, Dovlette, bildat utifrån makens namn, fick Elsa Lindberg genom giftermålet, men hon kallades även prinsessan Mirza Riza Khan. Hon hade debuterat både som journalist och skönlitterär författare redan före giftermålet och var ett välkänt "pennskaft" (Zilliacus-Tikkanen, 2005, 138-44). Hennes författarskap omfattar allt som allt sju skönlitterära titlar, flera av dem i ett par utgåvor, och ett oräknat antal artiklar.

Genom giftermålet och dubbelnamnet kom Elsa Lindberg-Dovlette att få vad som kan kallas en bindestrecksidetit, sammansatt av svenskt och orientalistiskt. I ett reportage i *Idun* 1920 uppmärksammas hennes sammansatta identitet – om än i andra, mer tidstypiska ordalag: Hon har själv berättat "att hon överallt 'sett utländsk ut'. Var hon än varit – i Sverige, i Finland, Frankrike, Ryssland, överallt sade man henne det." Journalisten intygar dessutom att hennes väsen är just sådant: "En smula oriental, en smula svenska, en smula drömmande fantast, kvinna" (Hellberg, 1920, 395). Som Elisabeth Oxfeldt betonat i sin studie av den ett par generationer äldre danska konstnären och reseskildraren Elisabeth Jerichau-Baumann, med såväl polsk-tysk som polsk-dansk identitet, kan bindestreckets ses inte bara som ett emblem för föreningen av annars skilda nationaliteter, utan det kan också beteckna glidningen mellan kategorier såsom det välkända och främmande, och det kvinnliga och manliga (Oxfeldt, 2010, 50, 56).

Utifrån den dubbelhet som bindestreckets skänker författarnamnet är avsikten här att undersöka och diskutera de skilda positioner gentemot haremlivet som Elsa Lindberg-Dovlette intar – å ena sidan i sina två romaner *Främling* och *Bakom stängda haremsdörrar* med deras dubbla huvudpersoner, en svensk och en turkisk ung flicka, och å andra sidan i sitt liv, sådant det skildras i reportage och personliga minnesbilder.

Haremets estetiska värld

Elsa Lindberg-Dovlettes berättelser om livet i harem i Konstantinopel ansluter till en stark trend i slutet av arton- och början av nittonhundratalet, då harem var ett storsäljande ämne som väckte intresse såväl estetiskt och erotiskt som etiskt och politiskt (Björk, 2011, 340-45; Oxfeldt, 2010, 31-57).

Alltsedan upplysningstiden hade haremsskildringarna inom västerländsk litteratur fyllt en rad olika funktioner: Västerländska män fascinerades av harem som ett system som gav män sexuell tillgång till mer än en kvinna, samtidigt som det intresserade dem på grund av kvinnornas möjligheter att där umgås fritt med andra kvinnor, med allt vad det kunde innebära av maktkamp, lister och korrupktion samt sexuella relationer kvinnor emellan (Ahmed, 1982, 524). Haremsskildringarna kunde dessutom erbjuda ett sätt för västerländska kvinnor att utifrån feministiska syften allegoriskt kommentera sin egen situation (Zonana, 1993, 598f), eller medföra att de besökande kvinnorna som konfronterades med kvinnorna i harem kom att se sig själva genom att bli sedda av dem som de egentligen kom för att betrakta (Roberts, 2007, 80-91).

Eftersom inga andra män än maken beviljades tillträde till harem rörde det sig ofta om fantasier snarare än verklighet i männens haremsskildringar. Berättelser inifrån harem skrivna av kvinnor, såväl muslimska haremskvinnor som västerländska besökare, väckte därför ett särskilt intresse. På den internationella bokmarknaden cirkulerade i början av nittonhundratalet översättningar till många olika språk av böcker om livet i harem. Elsa Lindberg-Dovlettes haremsberättelser, som översattes till finska, tyska, franska och nederländska, ingick bland dem (se Broomans, 2010, 6, och Vandenbussche, 2012, 95, för det nederländska sammanhanget).

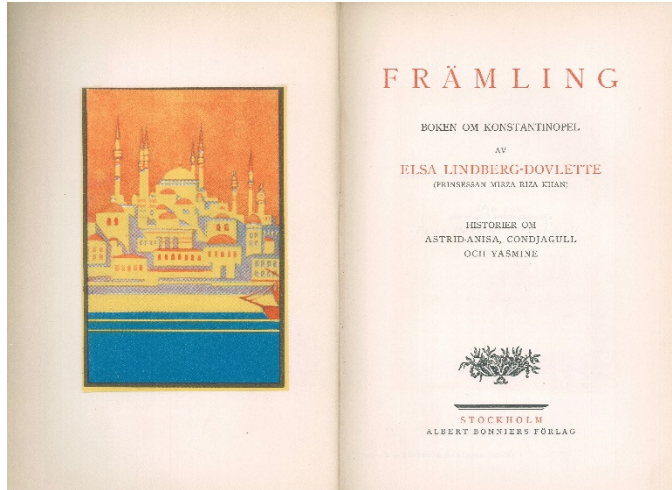
Utifrån Eric Hayots tankar i *On Literary Worlds* (2012) har jag i en annan artikel visat hur den estetiska värld som skapas i Lindberg-Dovlettes haremsberättelser beror av såväl avskildhet som tillgänglighet (Bodin, 2018). Samtidigt som den byggs upp av de begränsade och förvrängda synvinklar som åstadkoms genom haremslivets avskildhet står den i förbindelse med omvärlden. Dessa förbindelser upprättas framför allt *inom* berättelserna, genom den västerländskt, främst parisiskt inspirerade kultur som odlas bland kvinnorna i harem, men även *utanför* berättelserna, då det annars slutna haremslivet genom att skildras litterärt görs tillgängligt för västerländska läsare. Den "orientaliska fantasi", för att låna Mary Roberts uttryck, som framträder här blir därför en annan och mer komplex än den traditionellt manliga haremsskildringen, där kvinnan och därmed österlandet bemästras av mannens voyeurism och västerländska nyckelhålsperspektiv (Roberts, 2007, 80-91).

Det framgår av analysen att Lindberg-Dovlettes berättelser formas till en stark kritik av haremslivet ur ett kvinnligt inifrånperspektiv. Även om denna kritik där också kan uttryckas explicit, så gestaltas den mest övertygande genom berättelserna som helhet, genom den avskilda men samtidigt tillgängliga estetiska värld som berättelserna bygger upp. Det görs genom det kringkurna men samtidigt rörliga perspektiv som erbjuds inifrån slöjan och inifrån harem, samt genom de många konflikter som romanernas svenska huvudperson Astrid involveras i – konflikter mellan mannens frihet och kvinnans instängdhet, muslimskt och kristet, gamla turkiska seder och moderna västeuropeiska vanor, gamla och unga kvinnor.

Historien om Astrid-Anisa

I romanen *Främling*, följd av *Bakom stängda haremsdörrar*, får Astrid i samband med giftermålet ett nytt namn av sin make. Astrid blir Anisa.

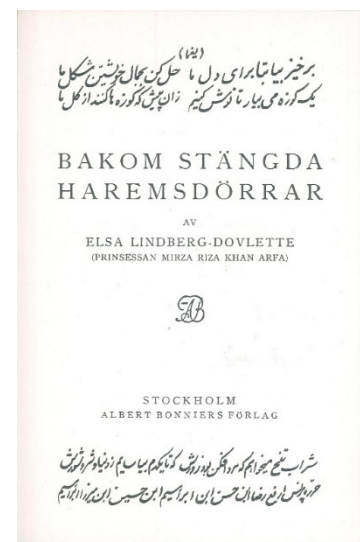
Hennes förnamn kommer därigenom att innehålla ett bindestreck, som Lindberg-Dovlettes efternamn, även om detta endast märks i den första romanens underrubrik: *Historier om Astrid-Anisa, Condjagull och Yasmine*.

Det ligger nära tills hands att se det som att de många konflikter mellan könen, religioner och kulturer som Astrid blir inbegripen i uttrycks genom detta bindestreck. Kanske inte bara författaren utan även huvudpersonen kan ses som bärare av en bindestrecksidentitet? Men inom romanernas handling skildras effekten av namngivningen främst som ett rakt

antingen-eller, som att Astrid dör och ersätts av Anisa. Det är därför inte det sammansatta i huvudpersonens identitet som lyfts fram i romanerna, snarare den skarpa skillnaden mellan Astrids tidigare och Anisas aktuella livsförhållanden. "Astrid finnes ej mer", förklarar hennes man (Lindberg-Dovlette, 1929, 61; 1931, 43). Själv minns och sörjer hon därefter ständigt Astrid, som utan att ha begravts "är alldeles utplånad ur världen och finnes ej mer" (1929, 154; jfr 1931; 43, 46). Vid ett tillfälle, i samband med en minnesbild av livet hemma i Norrland, sägs ändå i *Bakom stängda haremsdörrar* att "Anisa är hos Astrid", att "Anisa är Astrid", och att det medan hon minns endast är Astrid som lever (1931, 46).

Diskussionerna mellan henne och mannen inför giftermålet och namnbytet rymmer trots allt en hel del motstånd från Astrids sida, särskilt vad gäller hennes svenska nationalitet och nordiska karaktär. Inför avresan till Konstantinopel får hon turkiskt pass, och maken förklarar att hon nu "ej mer är svenska utan turkiska", men själv protesterar hon: "Svensk förblir jag alltid [...]. Det är jag född till, och så kommer jag också att dö." Maken bortförklarar emellertid detta som en bisak för "en vacker liten kvinna": "Vore du en man, då skulle det ju vara något helt annat. En man måste ha sin nationalitet och sin värdighet och sitt fosterland." (1929, 45). Astrid protesterar då på nytt: "Men vi kvinnor från Norden, vi tänka också på annat än kärlek och skönhet." (1929, 46) När det gäller religion är dock svenskan mer medgörlig än ifråga om nationaliteten och viskar till sin make: "Jag, den 'kristna', vill lära av dig, mohammedanen, att tro." (1929, 51).

Att svenska Astrid blir turkiska Anisa och fråntas sin nationalitet påverkar även hennes tidigare oproblematiske känsla av könstillhörighet som kvinna. Hon ser sig nu som främling och inkräktare gentemot många andra av de kvinnor som hon lever med i haremet, och hennes främsta kvinnliga rival, Yasmine, skäller henne just för att vara en främling (1929, 63, 122ff; 1931, 95, 108). Hon erfar "det hat, som den muselmanska kvinnan alltid när mot den fria, kristna", men hon förmår också visa förståelse för detta hat, i kraft av det nya perspektiv hon fått inifrån den heltäckande slöjan och instängd i harem (1929, 148). Samtidigt önskar hon – för första gången någonsin – att hon vore man, eftersom det är männen som skriver lagarna: "Då hade hon bestämt som lag, att alla muselmanska män skulle klädas i slöja och tjartjaff för en enda dag vart år. Och sedan? – – – Ja, sedan skulle tjartjaffen säkert försvinna." (1929, 135).

När Anisa här i romanen *Främling* klagar på den heltäckande slöjan (*çarşaf*, här "tjartjaff", närmast motsvarande *niqab* eller *chador*) och önskar att hon vore man har emellertid situationen för kvinnorna i läsarnas samtid redan förändrats i riktning mot större frihet och inflytande både i Turkiet och Sverige. Någon sådan begynnande frihet är det dock inte tal om i Lindberg-Dovlettes romaner. I den följande, *Bakom stängda haremsdörrar*, skruvas i stället skildringen av förtrycket i harem åt än hårdare, särskilt i de avslutande kapitlen som ägnas det sexuella våld, den förnedring och livsfara som den turkiska huvudpersonen, den blinda och ännu barnsligt oskuldsfulla haremsflickan Condjagull (*Goncagül*), blir utsatt för vid sitt bröllop och som får henne att omedelbart därefter beslutsamt ta sitt liv.

Genom en kort epigraf markeras i *Bakom stängda haremsdörrar* att berättelsen inte är någon samtidsroman: "Och allt detta hände under Abdul Hamids tid." (1931, 5). Den siste sultanens regeringstid ligger då visserligen inte mer än en knapp generation bakåt i tiden, men den kritik mot haremen som framförs och gestaltas i de båda romanerna gäller redan en förgången tid, åtminstone i Konstantinopel. Romanerna får på så vis – genom tonläge och stil, handlingens tydligt onda eller goda karaktärer och omslagsillustrationerna – en viss sagokaraktär, något som ytterligare förstärks av Einar Nermans orientaliserande illustrationer i färg till praktutgåvan av *Främling* från 1929, samt av den arabiska kalligrafen som anger romanens titel i utgåvan från 1924 och den persiska skriften på omslaget och titelsidan till *Bakom stängda haremsdörrar*.

"Jag lefver en turkisk kvinnas instängda lif"

Kvinnornas frigörelse, som inte ryms inom Elsa Lindberg-Dovlettes haremsberättelser, nådde inte heller hennes eget liv, åtminstone inte så länge hennes make levde. I ett rikt bildsatt fotoreportage från hennes hem i Monte Carlo, publicerat i *Idun* 1920, klargör maken sin inställning till sin hustru: "Hon tillhör mig, bara mig. Var rörelse, var tanke, vart leende – ingenting får rövas!" Journalisten sammanfattar så situationen:

Elsa Lindberg går numera obesvärat på konserter, teatrar, restauranger, hon får se och ses. Men män få icke introduceras till henne. Endast de hennes man själv utväljer. Denna större frihet sammanfaller med kvinnorevolutionen i orienten, med ungturkiska rörelsen. (Hellberg, 1920, 394).

Elsa Lindberg-Dovlette förefaller dock själv vara tillfreds, för "i ett ögonblick av ärlig förtrolighet säger hon: Jag har aldrig ångrat det steg jag tog för aderton år sedan. Det är inte

många som ha en så fin och god man som jag." (Hellberg, 1920, 395) Det finns även tidigare exempel, såsom i brev från Konstantinopel 1909, på att hon förklarar sig vara nöjd med det liv hon valt:

Jag lefver en turkisk kvinnas instängda lif. Jag ser ingen annan man än min egen och det går dagar då jag ej går utom dörren. Och ändå är jag nöjd, fastän jag nog saknar konstnärers intelligensumgänge, teatrar, musik, restauranter och upplysta gator. (Zilliacus-Tikkanen, 2005, 142).

Men året därpå, 1910, skriver hon i ett helt annat känsloläge ett brev till en manlig finländsk vän, Wentzel Hagelstam, som inte tilläts träffa henne då han kom på besök till Monaco:

Jag ville så gärna träffa er, men, men... jag tror ej att min ställning som muslimansk hustru tillåter mig att träffa er. I alla händelser vill min man, prins Mirza-Riza-Khan, mycket gärna taga emot er, och han vill i mitt ställe tala om allt, som rör mig, och på så sätt blir ju eder intervju så mycket originellare. Låt honom tala om kvinnofrågan, så skall ni få höra! Vet ni, mitt gamla journalisthjärta klappar, när jag tänker på hur bra och pikant man skulle kunna sätta ihop en dylik intervju: "frun-författarinnan" bakom dörren och "mannen-persern" framför dörren, talande i rösträttens och suffragetternas tidevarv om att kvinnan måste stängas in. Vad kan ni önska mera originellt? (Hagelstam, 1923, 61).

Det är svårt att uppfatta vändningarna i brevet som annat än bittert ironiska och frustrerade. Hagelstam, brevets mottagare, kommenterar själv: "Jag läste brevet om och om igen. Jag tyckte att jag inte förstod det." (Hagelstam, 1923, 62)

I det här brevet avslöjar Elsa Lindberg-Dovlette också huvuddragen i sina planer på en ny bok: "Den skall handla om en svenska, som blivit gift i ett gammalt turkiskt hus i Konstantinopel och hennes kamp mot förhållandena där..." (Hagelstam, 1923, 61). Det skulle dock dröja nästan femton år innan romanen *Främling* publicerades 1924. Som vi sett är kritiken mot haremslivet där långtgående, men den förblir placerad inom romanens estetiska värld, på tydligt avstånd från de verkliga förhållandena, där reformerna med avseende på kvinnornas situation i Turkiet nu höll på att genomföras.

Författaren fortsatte emellertid själv att leva under haremsliknande omständigheter i palatsvillan i Monte Carlo, åtminstone fram till 1926, då maken blev ackrediterad som persiskt sändebud först i Sverige och Finland, vilket möjliggjorde att de besökte Helsingfors, och därefter i Genève (Zilliacus-Tikkanen, 2005, 143f). Efter makens bortgång 1937 flyttade Elsa Lindberg-Dovlette tillbaka till Sverige, till Saltsjöbaden, där hon avled 1944. Knappast något är känt om den senare delen av hennes liv. Vid hennes död var det framför allt hennes tidigare framgångar som skribent och hennes liv i harem som skildrades i minnesreportagen om journalisten och författarinnan som blev persisk prinsessa (Engström, 1944; Qvarnström, 1944).

Avslutning

Frågan är då hur Lindberg-Dovlettes haremsberättelser kan förstås? Som världsfrånvända orientaliska sagor, vackra men grymma? Eller som ett genrebundet uttryck för det slags fascination för kvinnornas liv i harem som vanligen förknippas med manliga författares voyeurism? Eller ansluter de tvärtom till gängse västerländska, feministiska bruk att allegoriskt spegla sitt eget samhälles problem genom att berätta om missförhållandena i harem?

Bindestrecksidentiteten tycks skapa ett spänningsfält för Elsa Lindberg-Dovlette där det är möjligt att både leva *i* harem och skriva *om* livet i harem, men utifrån olika ställningstaganden, där kritiken mot harem endast framförs i romanerna (jfr Oxfeldt, 57). Hon verkar i sitt liv som haremshustru och författare ha lyckats härbärgera föreningen av det västerländska och det orientaliska, eller kanske glidningen mellan kulturerna, om också på ett sätt som idag framstår som motsägelsefullt och inkonsekvent.

I hennes berättelser från harem ges dock ingen sådan möjlighet. Som vi sett tillåts inte den svenska huvudpersonen i romanerna, Astrid, behålla sitt svenska namn och sin nationalitet i giftermålet, vilket leder till att hon önskar att hon i stället vore man, och även sin religionstillhörighet kan hon självmant tänka sig annorlunda. De förändringar som giftermålet medför utplånar hennes identitet och leder till hennes sociala död, och för den turkiska huvudpersonen, Condjagull, går det ännu värre – för henne leder giftermålet direkt till döden genom att hon, fortfarande inom harems murar, dränker sig i ett bassängliknande utrymme. Därefter får läsaren inte vidare följa den svenska huvudpersonens fortsatta öden, utan *Bakom stängda haremsdörrar* avslutas abrupt med något som påminner om en sentens: "Ty en enda natt hade varit nog för henne [Condjagull] att luttras genom lidandet. / För mången annan är ej ens ett helt liv tillräckligt." (Lindberg-Dovlette, 1931, 317) Här når med ens berättarens ord ut ur romanens estetiska värld och vittnar genom uttrycket "för mången annan" om kvinnors livslånga lidande. Berättelsernas sagokaraktär och genretypiska voyeurism får här stå tillbaka för den feministiska agendan, eller rör det sig snarare om resignation, kanske till och med om förtvivlan å kvinnornas vägnar?

Lindberg-Dovlettes bindestrecksidentitet gör att det blir mindre väsentligt att avgöra om "mången annan" här syftar på kvinnor i öster- eller västerland, eller om det är romanens svenska huvudperson Astrid eller möjligen sig själv hon avser. Det rör sig om många kvinnor, och de har lidandet gemensamt. Genom att sammanföra – inte separera – turkiska och svenska kvinnors öden går såväl hennes haremsberättelser som hennes liv på tvärs med de konventionella gränserna mellan öster- och västerland. Elsa Lindberg-Dovlette skildrar haremslivets stundom västligt inspirerade inre i det österländskt präglade Konstantinopel, samtidigt som hon själv under många år lever underställd dess österländska yttre ramar i palatsvillan i det västliga furstendömet Monaco.

Bibliografi

- Ahmed, L. (1982). Western Ethnocentrism and Perceptions of the Harem. *Feminist Studies*, 8(3), 521-534.
- Arfa, H. (1965). *Under Five Shahs*. New York: William Morrow & Co.
- Björk, T. (2011). *Bilden av "Orienten". Exotism i 1800-talets svenska visuella kultur*. Stockholm: Atlantis.

- Bodin, H. (under utgivning 2018). Seclusion versus accessibility – the harems of Constantinople as aesthetic worlds in stories by Elsa Lindberg-Dovlette. I S. Helgesson, et al. (Red.), *World Literatures: Exploring the Cosmopolitan-Vernacular Exchange*. Stockholm: Stockholm University Press.
- Broomans, P. (2010). Böckernas gynaecium. Betydelse av bibliografier av översatt skönlitteratur för receptionsforskning. I C-G., Holmberg & P-E. Ljung (Red.), *IASS 2010 Proceedings. Föredrag vid den 28:e studiekonferensen i International Association of Scandinavian Studies (IASS) i Lund 3-7 augusti 2010* (ss. 1-9).
- Hämtad från <http://journals.lub.lu.se/index.php/IASS2010/article/view/5002/4443>
- Engström, I. (1944). Helsingforsjournalisten som blev prinsessa. *Månadsrevyn*, december, 312-313, 324, 326.
- Hagelstam, W. (1923). *Personer och minnen*. Helsingfors: Söderströms.
- Hayot, E. (2012). *On Literary Worlds*. Oxford: Oxford University Press.
- Hellberg, E. (1920). Hos Elsa Lindberg-Dovlette i Monte Carlo. Svenskan, som blev persisk prinsessa. *Idun*, 33(23), 393-396.
- Lindgren-Dovlette, E. (1908). *Kvinnor från minareternas stad*. Vignetter av Isaac Grünwald. Stockholm: Bonniers.
- Lindgren-Dovlette, E. (1929 [1924]). *Främling. Boken om Konstantinopel. Historier om Astrid-Anisa, Condjagull och Yasmine*. Färgbilder av Einar Nerman. Stockholm: Bonniers.
- Lindgren-Dovlette, E. (1931). *Bakom stängda haremsdörrar*. Stockholm: Bonniers.
- Oxfeldt, E. (2010). *Journeys from Scandinavia. Travelogues of Africa, Asia, and South America, 1840-2000*. Minneapolis-London: University of Minnesota Press.
- Qvarnström, I. (1944). Den svenska författarinnan som blev persisk prinsessa. *Astra*, 26 (11), 248-250.
- Roberts, M. (2007). *Intimate Outsiders. The Harem in Ottoman and Orientalist Art and Travel Literature*. Durham: Duke University Press.
- Vandenbussche, L. (2012). Peripheral Autonomy/Mutual Sympathy? Women Translators in Flanders, 1870-1914. I P. Broomans, S. van Voorst & K. Smits (Red.), *Rethinking cultural transfer and transmission: reflections and new perspectives*, (ss. 93-115). Groningen: Barkhuis.
- Zilliacus-Tikkanen, H. (2005). *När Könet började skriva: Kvinnor i finländsk press 1771-1900*. Helsingfors: Finska vetenskaps-societeten.
- Zonana, J. (1993). The Sultan and the Slave: Feminist Orientalism and the Structure of "Jane Eyre". *Signs*, 18(3), 592-617.

Biographical note

Helena Bodin is Professor of Literature at the Department of Culture and Aesthetics at Stockholm University and Senior Lecturer at The Newman Institute in Uppsala. Her research concerns the functions of literature at boundaries, such as those between languages, nations, arts and media. She has focused in particular on modern literature's engagement with the Byzantine Orthodox Christian tradition from the various perspectives of cultural semiotics (2011), intermedial studies (2013), and translation studies (2002), including aspects of multilingualism. Within the research programme *World Literatures – Cosmopolitan and*

Vernacular Dynamics at Stockholm University, which runs from 2016 until 2021, she is presently working on a subproject entitled "Cosmopolitan Longings and Vernacular Belongings. Constantinople in Literary *Fin-de-siècle* and High Modernism", of which this article on Swedish harem stories forms a part.

Tijdschrift voor Skandinavistiek 36(2), 2018/19

Except where otherwise indicated, the content of this article is licensed and distributed under the terms of the Creative Commons Attribution 3.0 License, which permits unrestricted use, distribution, and reproduction in any medium, provided the original work is properly cited.